

๙. พุทธอาจริยานาจริยปัญหา ๒๙

พระราชชาติธัมมว่า "พระผู้เป็นเจ้าของเจ้าภาคเสน แม้พระพุทธรูปนี้ พระผู้มีพระภาคทรงภาสิตว่า 'อาจารย์ของเราตถาคตไม่มี บุคคลเช่นกับด้วยเราตถาคตไม่มี ในโลกกับทั้งเทพดา ไม่มีบุคคลเปรียบด้วยเราตถาคต' ดังนี้แล้ว. ภายหลังพระองค์ตรัสแล้วว่า 'ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อาฬารดาบสกาลามโคตรเป็นอาจารย์ของเราตถาคต ตั้งเรารู้จักอันตถาคตให้เป็นผู้เสมอด้วยตน และบูชาเราด้วยบูชายิ่งด้วยประการดังนี้แล' ดังนี้.

พระผู้เป็นเจ้าของเจ้าภาคเสน ถ้าพระตถาคตตรัสว่า 'อาจารย์ของเราตถาคตไม่มี บุคคลเช่นกับด้วยเราตถาคตไม่มี' ดังนี้, ถ้าอย่างนั้น คำที่ว่า 'ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อาฬารดาบสกาลามโคตรเป็นอาจารย์ของเราตั้งเรารู้จักอันตถาคตให้เป็นผู้เสมอด้วยตน และบูชาเราด้วยบูชายิ่งด้วยประการดังนี้แล' ดังนี้ นั้นเป็นผิด. ถ้าพระตถาคตตรัสแล้วว่า 'ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อาฬารดาบสกาลามโคตรเป็นอาจารย์ของเรา ตั้งเรารู้จักอันตถาคตให้เป็นผู้เสมอด้วยตน และบูชาเราด้วยบูชายิ่ง ด้วยประการดังนี้แล' ดังนี้, ถ้าอย่างนั้น คำที่ว่า 'อาจารย์ของเราตถาคตไม่มี บุคคลเช่นกับด้วยเราตถาคตไม่มี' ดังนี้ แม่นั้นก็ผิด. ปัญหาแม่นี้สองเงื่อนไข มาถึงพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าแล้ว พระผู้เป็นเจ้าของเจ้าพึงแก้ไขขยายออกให้แจ้งชัดเถิด."

พระเถระเจ้าทูลว่า "ขอถวายพระพร แม้พระพุทธรูปนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงภาสิตว่า 'อาจารย์ของเราตถาคตไม่มี บุคคลเช่นกับด้วยเราตถาคตไม่มี ในโลกกับทั้งเทพดา ไม่มีบุคคลเปรียบด้วยเราตถาคต' ดังนี้แล้ว. ภายหลังตรัสว่า 'ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อาฬารดาบสกาลามโคตรเป็นอาจารย์ของเรา ตั้งเรารู้จักอันตถาคตให้เป็นผู้เสมอด้วยตน และพจน์นั้น พระองค์ทรงหมายเอาความที่อาฬารดาบสกาลามโคตร เป็นอาจารย์ของพระองค์ เมื่อพระองค์ยังเป็นพระโพธิสัตว์อยู่ ยังไม่ได้ตรัสรู้แล้ว ในกาลก่อนแต่ความตรัสรู้เที่ยวตรัสแล้ว.

ขอถวายพระพร อาจารย์ทั้งหลายของพระโพธิสัตว์ เมื่อยังเป็นโพธิสัตว์อยู่ ยังมีได้ตรัสรู้ยิ่ง ในกาลก่อนแต่ความตรัสรู้เที่ยว ห้าคนเหล่านี้, พระโพธิสัตว์อันอาจารย์ทั้งหลายเหล่านี้แล้ว สั่งสอนแล้วยังวันให้หม่อมล่วงไปแล้วในสำนักของอาจารย์นั้น ๆ, อาจารย์ทั้งหลายห้า คือบุคคลไหนบ้าง?

ขอถวายพระพร พรหมณ์ทั้งหลายแปดเหล่านี้ นั่น เมื่อพระโพธิสัตว์พอเกิดแล้วมารับลักษณะทั้งหลาย พรหมณ์ทั้งหลายแปดคือใครบ้าง? พรหมณ์ทั้งหลายแปด คือพรหมณ์หนึ่ง ธชพรหมณ์หนึ่ง ลักษณะพรหมณ์หนึ่ง มนต์พรหมณ์หนึ่ง ยัญญพรหมณ์หนึ่ง สุขยามพรหมณ์หนึ่ง สุขโภชพรหมณ์หนึ่ง สุขัตตพรหมณ์หนึ่ง รวมเป็นแปดคน, พรหมณ์ทั้งหลายเหล่านั้นให้พระชนกทรงทราบความสวัสดิของพระโพธิสัตว์นั้นแล้ว ได้กระทำกรรมคือการรักษาแล้ว, ก็พรหมณ์ทั้งหลายเหล่านั้นเป็นอาจารย์ที่แรก.

คำที่จะฟังกล่าวยังมีอีก: พระเจ้าสุทโธทนะผู้พระชนกของพระโพธิสัตว์ ทรงนำพราหมณ์ชื่อ สรรพมิตร เป็นอภิชาติ เป็นผู้สูง มีชาติเป็นผู้กล่าวบท มีเวทย์ากรณ์ มีองค์หก เข้ามาแล้ว ทรงจับพระ เต้าน้ำหล่อมอบถวายให้ศึกษาว่า 'ท่านจงยังกุมารนี้ให้ศึกษา,' สรรพมิตรพราหมณ์นี้ เป็นอาจารย์ที่ สอง.

คำที่จะฟังกล่าวยังมีอีก: เทพดาได้นั้นยังพระโพธิสัตว์ให้สังเวช, พระโพธิสัตว์ทรงสดับคำของ เทพดาได้แล้ว จึงสังเวชแล้ว หวาดแล้วเสด็จออกแล้ว บรรพชาแล้ว ในขณะที่นั้นนั่นเทียว, เทพดานี้เป็น อาจารย์ที่สาม.

คำที่จะฟังกล่าวยังมีอีก: อาฬารดาบสกาลามโคตรนี้ เป็นอาจารย์ที่สี่.

คำที่จะฟังกล่าวยังมีอีก: อุททกดาบสรามบุตรนี้ เป็นอาจารย์ที่ห้า.

อาจารย์ทั้งหลายของพระโพธิสัตว์ เมื่อยังเป็นพระโพธิสัตว์อยู่ยังมิได้ตรัสรู้ ในกาลก่อนแต่ ความตรัสรู้ทีเดียว ห้าพวกเหล่านี้แล.

ก็แต่ว่า อาจารย์ทั้งหลายเหล่านั้น เป็นอาจารย์ในธรรมเป็นโลกียะ. ก็แหละอาจารย์ผู้สั่งสอน เพื่อจะแทงตลอดพระสัพพัญญุตญาณ ในธรรมเป็นโลกุตระนี้ ไม่มีใครยิ่งกว่า ของพระตถาคตไม่มี.

ขอถวายพระพร พระตถาคตเป็นสยัมภูไม่มีอาจารย์, เพราะเหตุนี้ พระตถาคตตรัสแล้วว่า 'อาจารย์ของเราตถาคตไม่มี บุคคลเช่นกับด้วยเราไม่มี ในโลกกับทั้งเทพดา ไม่มีบุคคลเปรียบด้วยเรา ดังนี้."

จ. "ดีละ พระผู้เป็นเจ้านาคเสน ขໍอวิสัยนาปัญหาอันสม
อย่างนั้น, ข้าพเจ้ายอมรับรองอย่างนั้น."